

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o stave a úrovni vyučovania a učenia sa vo vybraných predmetoch v špeciálnej základnej škole v školskom roku 2009/2010 v SR

Tematické inšpekcie s cieľom zistiť stav a úroveň vyučovania a učenia sa vo vybraných predmetoch v špeciálnej základnej škole (ŠZŠ) sa vykonali v **40** školách, čo predstavuje **20,1 %** z celkového počtu ŠZŠ. Inšpekcie sa uskutočnili vo všetkých krajoch SR, najviac v Prešovskom kraji (12), najmenej v Trenčianskom a Košickom kraji (po 2). Štátnych bolo **36** škôl, **2** školy boli cirkevné a **2** súkromné. S vyučovacím jazykom slovenským bolo **35** škôl, **3** školy s vyučovacím jazykom maďarským a **2** školy boli s vyučovacím jazykom maďarským a slovenským. Škôl s centrom špeciálnopedagogického poradenstva bolo **13**, so školským internátom **8** (26 výchovných skupín) a so školským klubom detí **24** (57 oddelení). Školy mali spolu **458** tried s počtom žiakov **3 390** (A variant 2 411, B variant 455, C variant 524 žiakov), z toho bolo s viacnásobným postihnutím **599**, zo sociálne znevýhodneného prostredia **1 830**, oslobodených od povinnosti dochádzať do školy **176** žiakov.

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa

Počas inšpekcií sa vykonalo **356** hospitácií, z toho na 1. stupni **150** a na 2. stupni **206** hospitácií. Nepomer medzi počtom hospitácií na 1. a 2. stupni bol spôsobený klesajúcim počtom tried a žiakov na 1. stupni ŠZŠ. Priebeh a úroveň vyučovania sa sledovali na vyučovacích hodinách slovenského jazyka a literatúry, slovenského jazyka a slovenskej literatúry, matematiky a pracovného vyučovania.

K silným stránkam vyučovania *slovenského jazyka a literatúry na 1. stupni* patrili zrozumiteľný spôsob vysvetľovania učiva, striedanie činností, dostatok priestoru na precvičovanie a opakovanie gramatických pravidiel, opakované vysvetľovanie pojmov a základných gramatických pravidiel, doplňujúci a predĺžený výklad slabším žiakom, zaraďovanie relaxačných prestávok na odstraňovanie nepozornosti a únavy žiakov a spolupráca s asistentom učiteľa. Uplatňovali sa medzipredmetové vzťahy, zvolené metódy práce motivovali k učeniu. Vyučovacie hodiny boli organizačne premyslené, priama práca so žiakmi sa striedala so samostatnou prácou žiakov, menej sa využilo frontálne vyučovanie s krátkym výkladom. Spätná väzba bola systematická. Žiaci zväčša prejavovali o učenie záujem, pracovali s názornými, neraz učiteľmi svojpomocne zhotovenými učebnými pomôckami. Vyučujúci ich viedli k aktívnemu vyjadrovaniu, čítaniu a počúvaniu s porozumením, chybné odpovede vhodne a rýchle korigovali. Komunikácia so žiakmi so sluchovým postihnutím bola neverbálna. Na otázky žiaci odpovedali zrozumiteľne, ich slovná zásoba bola obmedzená. Obsah prečítaného textu väčšina žiakov chápala. Žiaci s ťažším stupňom postihnutia reagovali len pri individuálnom prístupe, zadané jednoduché úlohy plnili pomocou asistenta učiteľa. Výkony žiakov a ich aktivitu hodnotili učitelia priebežne verbálne, menej často klasifikáciou. K slabým stránkam vyučovania patrilo nevyužívanie didaktickej techniky, informačných a komunikačných technológií (IKT) a nedostatočné využitie kompenzačných pomôcok (len na štvrtine vyučovacích hodín). Necelá polovica učiteľov úlohy takmer nediferencovala. Menej sa využila komunikácia a práca žiakov vo dvojiciach, títo neboli podnecovaní na sebahodnotenie. Pri žiakoch s autizmom učitelia volili špecifické postupy, používali komunikačné karty. Žiaci na zaužívané pokyny reagovali, pracovali samostatne a s pomocou učiteľa. Svoje výkony hodnotili pre nich prijateľným spôsobom spoločne s učiteľmi. Stav a úroveň vyučovania a učenia sa slovenského jazyka a literatúry boli na dobrej úrovni.

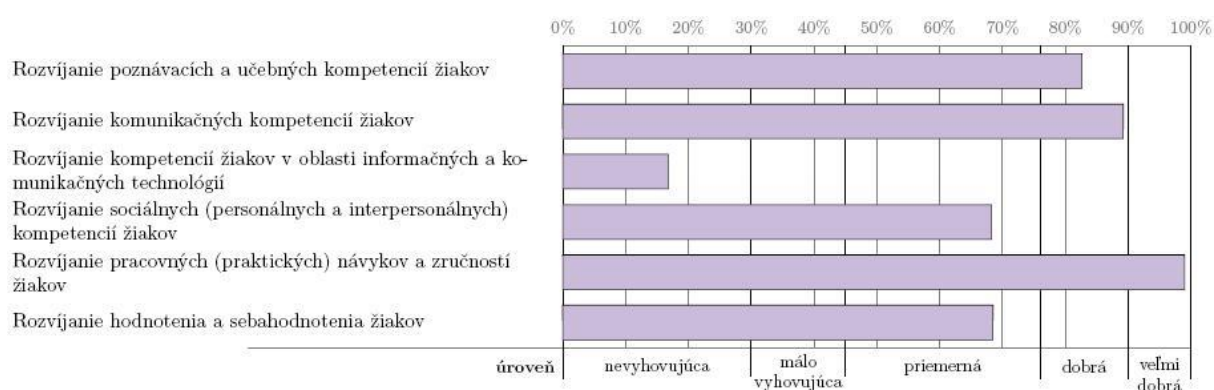
Ciele vyučovania *matematiky* boli formulované primerane mentálnej úrovni a veku žiakov, nie však pravidelne. Sprístupňovanie poznatkov bolo zrozumiteľné, praktické zručnosti rozvíjali učitelia s pomocou asistentov učiteľa. Na hodinách striedali viaceré činnosti, využívali spätnú väzbu. Dôraz kládli na porozumenie učiva, vytváranie správnych predstáv pomocou názoru a chápanie súvislostí medzi číslami. Žiakov viedli k využívaniu pomôcok a dodržiavaniu naučených postupov. Rešpektovali ich individuálne tempo, slabším žiakom poskytli doplňujúci výklad a pomoc. Záujem žiakov o učenie zvyšovali zadávaním úloh z praktického života, zaradením cvičení s terapeutickými prvkami a povzbudzovaním. Nevytvorili vždy dostatočný priestor na ústne a písomné vyjadrovanie sa žiakov. Učili ich pracovať s rôznymi zdrojmi informácií a navzájom si pomáhať. Oceňovali ich pokroky vzhľadom na predchádzajúce výkony, chválili za snahu. Prednosťou bolo využitie výchovných prvkov vyplývajúcich z obsahu učiva a zadávanie úloh na aktívnu koncentráciu pozornosti. Žiaci pracovali horlivo, navzájom sa rešpektovali a dodržiavali pravidlá bezpečnosti. Osvojené poznatky využívali pri riešení úloh zameraných na precvičovanie základných početných výkonov, ojedinele aj s využitím počítačov. Väčšina z nich vedela pracovať samostatne, pri riešení numerických úloh používali správne postupy, pri slovných úlohách potrebovali usmernenie, o pomoc učiteľa sa opierali najmä pri navrhovaní postupov riešenia. Na otázky odpovedali jedným slovom a celými vetami. Pracovali so záujmom, často vo dvojiciach, aplikovali osvojené vedomosti a skúsenosti, vzájomne si pomáhali a radili. Prácu s počítačom mali občas zaradenú ako motiváciu alebo odmenu za výborne a samostatne vypracované úlohy, s počítačom vedeli pracovať samostatne. Ojedinele robili vlastnú kontrolu správnosti riešenia úloh alebo hodnotenie výsledkov skupinovej činnosti. Učitelia zriedkavejšie využívali diferenciaciu, dostupnú didaktickú techniku, IKT a kompenzačné pomôcky. Zadania úloh so zväčšeným písmom sa nevyužili ani pri výučbe žiaka s kombinovaným mentálnym a zrakovým postihnutím. Učitelia málo využívali klasifikáciu, žiakom nedali veľa príležitostí na hodnotenie svojej alebo spolužiakovej úspešnosti v úlohách, ktoré riešili na hodinách. Pri vyučovaní žiakov s autizmom vyučujúci striedali individuálnu prácu so žiakom so samostatnou prácou žiakov, neustále ich povzbudzovali k činnosti, vyčerpanosť odstraňovali zaradovaním známych a oddychových činností. Žiaci pracovali s notebookom, triedili, prikladali, vyfarbovali geometrické tvary, vyznačovali čísla v číselnom rade, určovali počet predmetov, riešili jednoduché numerické príklady. Stav a úroveň vyučovania a učenia sa matematiky boli na dobrej úrovni.

Na hodinách *pracovného vyučovania* jasná a zrozumiteľná formulácia cieľov, výrazná motivácia, oznámenie konkrétnych úloh, činností a zrozumiteľná vstupná inštrukcia vytvorili podmienky na úspešnú prácu. Učitelia kládli dôraz na individuálny prístup, venovali pozornosť bezpečnosti žiakov pri manipulácii s pracovnými nástrojmi a hygiene pri práci. Viedli žiakov k správnym pracovným postupom, k disciplíne, trpezlivosti, k poznávaniu vlastností pracovného materiálu, rozvíjali estetické cítenie. Zameriavali sa na zlepšenie zručností využiteľných v praxi. Prívetivosťou a sústavným povzbudzovaním sa im darilo upútať pozornosť a záujem žiakov o činnosť. Pravidelne zisťovali úroveň pochopenia pracovného postupu. Voľbu metód, foriem a postupov prispôbovali možnostiam a potrebám žiakov, rešpektovali ich pracovné tempo, zadávali úlohy na uplatnenie tvorivosti. Účelne využili názorné učebné pomôcky a dostatok pracovného materiálu. Spolupracou v skupine žiakov rozvíjali sociálne a komunikačné kompetencie. Osvojené poznatky využili žiaci primerane postihnutiu. Na otázky odpovedali jednoduchými vetami alebo jedným slovom, žiaci so sluchovým postihnutím posunkami. Dokázali spolupracovať, vzájomne si požičiavať pomôcky, po ukončení pracovnej činnosti samostatne upratali, pomôcky uložili na určené miesto. Výsledky práce žiakov hodnotili učitelia priebežne slovne, menej často klasifikáciu. Vo variante B prevažovali sebaobsluha, základy varenia, jednoduchého stolovania a práce s prírodným materiálom na rozvíjanie jemnej motoriky. Úlohy mali stúpajúcu náročnosť v závislosti od ročníka. Pracovné postupy učitelia rozdeľovali do jednotlivých krokov, dbali na verbalizovanie vykonávanej činnosti. Žiaci pomenovávali použité materiály, pracovné

pomôcky a postupy. Udržovali čistotu a poriadok. Pracovali vlastným tempom pod neustálym dohľadom, manuálne menej zručným pomáhal asistent učiteľa. Oboznamovali sa s praktickým využitím realizovaných činností v bežnom živote, prácu dokončili na kvalitatívne rozdielnej úrovni, hotové výrobky hodnotili a prezentovali. Niektoré hodiny pracovného vyučovania boli odučené v bežných triedach. V triede pre žiakov s autizmom sa ciele a obsah vzdelávania v predmete plnili podľa individuálneho vzdelávacieho programu jednotlivých žiakov. Učitelia pracovali so žiakmi individuálne, učivo sprístupňovali zrozumiteľne, s využitím špecifických metód a foriem práce. Záujem žiakov o prácu bol rozdielny. Stav a úroveň vyučovania a učenia sa pracovného vyučovania boli na dobrej úrovni.

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa na 1. stupni boli na dobrej úrovni. Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese na 1. stupni ŠZŠ zobrazuje graf č. 1.

Graf č. 1 Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov na 1. stupni ŠZŠ

Jasne a zrozumiteľne oznamovali učitelia žiakom *na 2. stupni* ŠZŠ ciele vyučovania *slovenského jazyka a literatúry* a úlohy, ktoré neskôr riešili, priebežne zisťovali úroveň pochopenia a osvojenia učiva. Žiakom s výraznejšími edukačnými nedostatkami, žiakom z B variantu, žiakom z viacerých ročníkov v triede a žiakom s viacnásobným postihnutím úlohy väčšinou diferencovali, poskytovali im predĺžený a doplnujúci výklad, akceptovali ich pracovné tempo. Pri pridelovaní práce vychádzali z individuálnych daností jednotlivcov. Veľkú pozornosť venovali osvojovaniu si hovoreného jazyka žiakov so sluchovým postihnutím, žiakov so zrakovým postihnutím umiestnili do predných lavíc, podľa potreby pripravili zväčšený text, súpisy písmen. Učivo sprostredkovali verbálne, pri sluchovo postihnutých žiakoch aj posunkovou rečou a písomne. Učitelia podávali žiakom poznatky vecne správne, v logickom slede, zrozumiteľne, nesprávne odpovede žiakov vhodne korigovali. Pri výklade učiva postupovali od jednoduchšieho k zložitejšiemu, uplatňovali princíp malých krokov. Tvorivé úlohy prispôbili dispozíciám žiakov. Vhodne zaradovali oddychové cvičenia, hry a prvky integrovaného tematického vyučovania. Učitelia viedli žiakov k čítaniu s porozumením, orientácii v deji, reprodukcii obsahu prečítaného textu, objasňovali neznáme pojmy. Rozširovali slovnú zásobu, podnecovali na vyjadrovanie názorov. Viedli k sústredenému počúvaniu, spisovnému vyjadrovaniu. Adekvátne využitie učebných pomôcok napomáhalo splneniu cieľov vyučovania. Na tretine hodín sa uplatnila didaktická technika a kompenzačné pomôcky, na takmer polovici hodín IKT. Žiaci boli aktívni, na otázky reagovali spontánne, žiaci so sluchovým postihnutím posunkovou rečou. Niektorí jedinci boli pomalší, menej učenliví ako ostatní, očakávali pomoc učiteľov. Vyučujúci podporovali socializáciu žiakov, vytvárali im príležitosti na prejavovanie postojov. Vedením k správny postupom pri práci veľkou mierou rozvíjali pracovné návyky a zručnosti. Sprístupňovanie poznatkov spájali s praktickými činnosťami podporujúcimi

tvorivosť. Primerane hodnotili výkony a napredovanie žiakov, podporovali ich sebadôveru, podnecovali k sebahodnoteniu, zriedka použili klasifikáciu. Komunikácia so žiakmi s autizmom bola prevažne verbálna a s komunikačnými kartami, žiaci pracovali samostatne aj s učiteľmi, vyberali pracovné listy s príslušnou tematikou, reagovali na známe verbálne pokyny, príkazy plnili, vyhľadávali, ukazovali, triedili, priradovali, pomenúvali. Žiaci s ťažkým stupňom mentálneho postihnutia postupovali podľa požiadaviek individuálneho vzdelávacieho programu. Stav a úroveň vyučovania a učenia sa slovenského jazyka a literatúry boli na dobrej úrovni.

Na hodinách **slovenského jazyka a slovenskej literatúry** v školách s vyučovacím jazykom maďarským v Nitrianskom kraji sa predovšetkým rozvíjali komunikačné kompetencie žiakov. Učitelia kontrolovali porozumenie učiva, získavané vedomosti spájali s realitou a praktickými činnosťami. Žiaci si osvojovali vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré využijú v osobnom živote. Individuálnym prístupom, znalosťou predpokladov jednotlivcov a kompenzáciou nedostatočného videnia pomocou zväčšeného textu učiteľa zmierňovali edukačné nedostatky jedincov. Zadávali otázky vyžadujúce aktívne vnímanie a tvorivé myslenie. Vhodnou kombináciou cvičení precvičovali komunikáciu. Žiaci získavali vedomosti pozorovaním prírody a reálií, vyhľadávali informácie z internetu, z mapy, kalendára, fotografií a učebnice. Záujem o činnosť zvyšovali tabuľky slovenskej abecedy, edukačné programy, na niektorých hodinách práca s notebookom a dataprojektorom. Nové učivo si osvojovali audiovizuálnou metódou a prostredníctvom jazykovej komunikácie. Pokojná pracovná atmosféra, relaxačné chvíľky, rečové hry podnecujúce správne vyjadrovanie a cieľuprimeraná motivácia kladne ovplyvňovali priebeh učenia a aktivitu žiakov. Tí tvorili jednoduché vety, dej opisovali pomocou otázok, obrázkov a osvojených slovných spojení. Úlohy plnili v stanovenom čase, s využitím medzipredmetových vzťahov. Málo priestoru vytvárali učitelia na rozvíjanie sociálnych, digitálnych a hodnotiacich kompetencií žiakov, využívanie tímovej práce, didaktickej a výpočtovej techniky, klasifikovanie vypracovaných úloh a posudzovanie výkonov spolužiakov. Stav a úroveň vyučovania a učenia sa slovenského jazyka a slovenskej literatúry boli na dobrej úrovni.

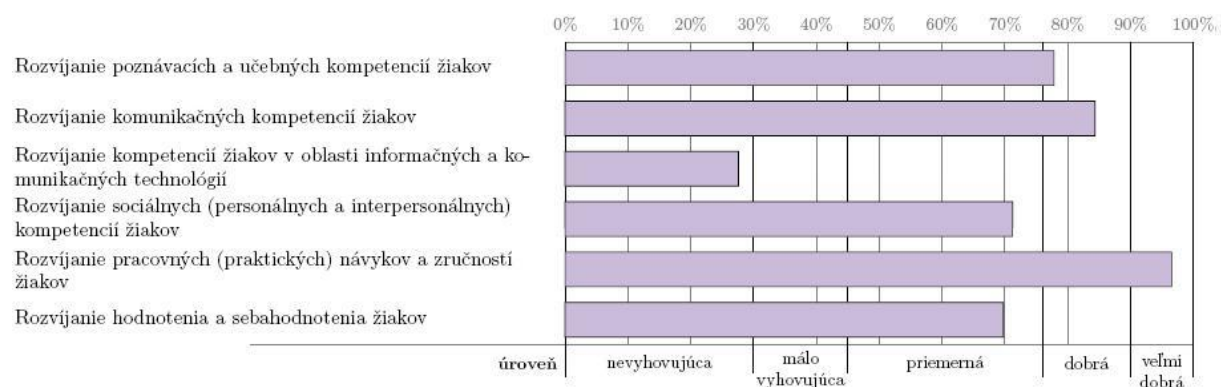
Očakávané výsledky vyučovania **matematiky** pedagógovia jasne formulovali, priebežne zisťovali úroveň matematických schopností. Individuálny prístup sa prejavoval zadávaním úloh rozdielnej náročnosti, zohľadňovaním pracovného tempa žiakov a dosiahnutej úrovne matematickej gramotnosti. Učitelia sprístupňovali učivo zrozumiteľným spôsobom, verbálne, aj posunkovou rečou. Spravidla zadávali úlohy, ktoré vyžadovali aktívne vnímanie a porozumenie, menej úlohy na podporu tvorivosti žiakov. Pri riešení slovných úloh ich viedli k používaniu správnej terminológie a slovnému komentáru. Okrem frontálnych činností uplatňovali samostatnú prácu žiakov. Komunikáciou učiteľov so žiakmi a na viac ako polovici hodín zaradovaním práce vo dvojiciach a skupinách sa rozvíjali sociálne a komunikačné kompetencie žiakov. Učitelia stimulovali u žiakov schopnosť uplatňovať správne pracovné postupy, vytrvalosť pri práci a viedli ich k dokončeniu zadaných úloh. Výkony a prejavy žiakov hodnotili učitelia verbálne, na polovici sledovaných hodín aj známku. Nedostatočne sa využila didaktická technika, IKT (len na 3 vyučovacích hodinách), výukové programy pre 1. stupeň ZŠ na precvičovanie poznatkov. Väčšina žiakov používala správne spôsoby riešenia, pri praktických činnostiach občas potrebovali radu a pomoc učiteľa, úlohy na mechanické početné úkony zvládli s menšími chybami. Preukázali osvojené základy počítačovej gramotnosti, ktoré im umožnili samostatné riešenie zadaných úloh. Vedeli samostatne pracovať s učebnicou, pracovnými listami. Na väčšine hodín hodnotili výsledky svojej práce a výkony spolužiakov. Učitelia rešpektovali osobnosť žiakov, usilovali sa vytvárať priaznivú atmosféru, niektorí jedinci vyučovanie rušili neprispôsobivým správaním. Stav a úroveň vyučovania a učenia sa matematiky boli na dobrej úrovni.

Na **pracovnom vyučovaní** učitelia oboznámili žiakov s cieľmi pracovnej činnosti, pripravili pracovný postup rozdelený do jednotlivých krokov s konkrétnymi úlohami a ukázkami hotových výrobkov. Primeraná motivácia, rešpektovanie pracovného tempa

a individuálnych zručností žiakov prispeli k záujmu a aktivite žiakov. Diferenciácia úloh nebola vždy potrebná. Pred vysvetlením pracovného postupu riešili žiaci aj problémové úlohy, hádanky, zamerané na následnú praktickú činnosť. Po oboznámení sa s pracovným materiálom a náčiním, vysvetlení pracovného postupu pracovali prevažne samostatne. Inštrukcie učiteľov boli jasné a zrozumiteľné, žiaci konali podľa vopred stanoveného postupu, čo znemožňovalo tvorivé riešenie predložených úloh. Vyhľadávanie informácií z ďalších zdrojov sa konkretizovalo na polovici sledovaných hodín. Na štvrtine vyučovacích hodín bolo vyučovanie podporené didaktickou technikou a využitím IKT. Premyslená organizácia práce viedla k vytvoreniu správnych pracovných postupov, k bezpečnému manipulovaniu s pracovným náradím. Drobné nedostatky v pracovných postupoch sa citlivo korigovali. Pri výklade učiva vyučujúci väčšinou dbali na správnu odbornú terminológiu, pri praktických činnostiach na dodržiavanie správnych pracovných postupov. Využívali poznatky žiakov z iných predmetov. V rámci pestovateľských prác ich oboznamovali so spracovaním zeleniny, propagovali jej konzumáciu. Sociálne vzťahy sa rozvíjali pri vzájomnej komunikácii počas práce v skupinách. Väčšina žiakov preukázala schopnosť samostatne pracovať, nešikovnejším žiakom poskytovali pomoc učiteľa i spolužiaci. Žiaci mali vytvorené vhodné pracovné podmienky, dostatok pracovného materiálu, nástrojov a pri práci používali pracovný odev. Atmosféra na vyučovacích hodinách bola pracovná, nekonfliktná. Priebežné verbálne hodnotenie sa využívalo výraznejšie ako klasifikácia. Žiaci väčšinou dostali možnosť hodnotiť výsledky vlastnej činnosti, väčšina hodnotila objektívne, pri menšej zručnosti žiakov sa uskutočňovalo hodnotenie spoločne s učiteľmi. Vo variante B žiaci získavali elementárne technické poznatky, utvárali si základné pracovné zručnosti a návyky. Učitelia pripravili nástenky s úlohami a technické výkresy výrobkov, pracovné postupy rozdelili do jednotlivých krokov, činnosti diferencovali. Jednotlivcom vysvetľovali postup aj opakovane. Čítaním technického výkresu ich viedli k zvládnutiu jednotlivých činností a pripravovali na budúce povolanie. Pri zhotovovaní výrobkov boli žiaci pomerne samostatní, po dokončení práce stručne vyjadrovali svoje pocity. Pri hodnotení sa učitelia orientovali na pozitívne stránky jednotlivcov, prihliadali na vynaložené úsilie a záujem žiakov o prácu. Stav a úroveň vyučovania a učenia sa pracovného vyučovania boli na dobrej úrovni.

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa na 2. stupni boli na dobrej úrovni. Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov vo vyučovacom procese na 2. stupni ŠZŠ približuje graf č. 2.

Graf č. 2 Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov na 2. stupni ŠZŠ

Záver

Vo výchovno-vzdelávacom procese na 1. a 2. stupni bol najvýraznejším pozitívom profesionálny a individuálny prístup pedagógov k žiakom, zohľadňovanie vzdelávacích potrieb jednotlivcov, zmierňovanie edukačných nedostatkov vyplývajúcich z postihnutia. Na viac ako polovici vyučovacích hodín učitelia diferencovali úlohy a činnosti vzhľadom na rozdielne vzdelávacie dispozície a zručnosti žiakov, rešpektovali ich individuálne učebné

a pracovné tempo. Na štvrtine hospitovaných hodín (najmä na 1. stupni) spolupracovali s asistentom učiteľa. Jasne a zrozumiteľne formulovali ciele vyučovania, motivovali, zisťovali úroveň pochopenia a osvojenia poznatkov. Vyučovacie hodiny boli organizačne premyslené. Poznatky sprístupňovali učителиa zrozumiteľne, voľbu metód, foriem a postupov prispôbovali možnostiam a potrebám žiakov. Učili ich pracovať s rôznymi zdrojmi informácií. Vo veľkej miere využívané učebné pomôcky podporovali rozvíjanie poznávacích a učebných kompetencií žiakov. Didaktickú techniku použili na štvrtine, kompenzačné pomôcky na tretine hodín. Vyučujúci žiakov viedli k aktívnemu vyjadrovaniu, čítaniu a počúvaniu s porozumením. Obsah prečítaného textu väčšina žiakov chápala, na otázky odpovedali zrozumiteľne, ich slovná zásoba bola obmedzená. Ak dostali príležitosť, vedeli prezentovať svoje poznatky, zručnosti a názory. Prácu s počítačom mali zaradenú na štvrtine vyučovacích hodín, pracoval s ním len učiteľ alebo dostali jednoduchú úlohu žiaci, neraz ako motiváciu, či odmenu. Na pracovnom vyučovaní vyučujúci viedli žiakov k správny postupom pri práci, k dokončeniu úloh, venovali pozornosť ich bezpečnosti, rozvíjali zručnosť a estetické cítenie. Žiaci dodržiavali pravidlá bezpečnosti, väčšina vedela pracovať samostatne, neraz však potrebovali usmernenie, pomoc učiteľa. Pracovali so záujmom, aplikovali osvojené vedomosti a skúsenosti, vzájomne si pomáhali a radili. Sociálne kompetencie žiakov sa rozvíjali prácou vo dvojiciach, skupinách na polovici sledovaných hodín. Výsledky práce žiakov hodnotili učителиa priebežne, temer vždy verbálne, klasifikáciu uplatňovali na menej ako polovici hodín. Podnecovali žiakov na hodnotenie svojich výkonov a výkonov spolužiakov na viac ako polovici hodín, žiaci neboli vždy objektívni. Rešpektovaním osobnosti žiakov a vytváraním priaznivej pracovnej atmosféry prispievali k dosiahnutiu očakávaných výsledkov.

V porovnaní s minulým školským rokom sa vo výchovno-vzdelávacom procese výrazne zvýšilo používanie kompenzačných pomôcok, pomoc asistenta učiteľa, získavanie informácií z rôznych zdrojov, zadávanie úloh na využitie IKT, uplatňovanie klasifikácie. Aj napriek tomu sú tieto oblasti nedostatočne rozvíjané, preto si vyžadujú aj naďalej zvýšenú pozornosť. Podnecovanie žiakov na sebahodnotenie je porovnateľné s minulým rokom.

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa v špeciálnej základnej škole celkove boli na dobrej úrovni.

Výrazne pozitívne zistenia

- § zohľadňovanie vzdelávacích potrieb žiakov, najmä žiakov s ťažším postihnutím
- § sprístupňovanie poznatkov zrozumiteľným spôsobom
- § rozvíjanie poznávacích a učebných kompetencií žiakov, praktických návykov a zručností
- § využitie spätnej väzby na dôsledné overenie si splnenia cieľov vyučovania
- § rozvíjanie komunikačných zručností žiakov, rozvoj hovorenej reči žiakov so sluchovým postihnutím a s autizmom
- § dostatok názorných, neraz svojpomocne učiteľmi zhotovených pomôcok

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- § zadávanie úloh vyžadujúcich využitie informačných a komunikačných technológií
- § uplatňovanie klasifikácie
- § rozvíjanie sebahodnotenia zamerané na hodnotenie konkrétnych výkonov žiakov, ich napredovanie alebo zaostávanie v učení
- § používanie didaktickej techniky na vyučovaní
- § rozvíjanie sociálnych a komunikačných zručností žiakov prácou vo dvojiciach a skupinách
- § využívanie kompenzačných pomôcok, najmä pre žiakov s viacnásobným postihnutím

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Na odstránenie zistených nedostatkov vyplývajúcich z inšpekčných zistení uplatnila Štátna školská inšpekcia **91 opatrení**. Použila **74 odporúčaní** týkajúcich sa uplatňovania skupinovej

práce žiakov, zadávania úloh žiakom s využitím IKT, rozvoja sebahodnotenia žiakov, využívania didaktickej techniky, skvalitnenia práce metodických orgánov, rozvíjania tvorivosti žiakov, práce s rôznymi zdrojmi informácií, efektívneho plánovania vyučovacích hodín vo vzťahu k rozsahu činnosti učiteľov, zabezpečenia spätnej väzby, skvalitňovania verbálneho prejavu žiakov s dôrazom na čítanie s porozumením, využívanie relaxačných prestávok vo vyučovacom procese a kompenzačných pomôcok pri vyučovaní žiakov s telesným a sluchovým postihnutím. **Deviatim riaditeľom škôl** uložila **prijat' konkrétne opatrenia** na odstránenie zistených nedostatkov týkajúcich sa dodržiavania stanoveného počtu žiakov v triede, oddelení školského klubu detí a vo výchovnej skupine, uplatňovania učebných osnov vyučovacieho predmetu nevydaných MŠ SR, dodržiavania trvania vyučovacej hodiny, riadneho vyplňania tlačiva návrh na prijatie žiaka, označovania tried rímskymi číslicami, dodržiavania dĺžky malých prestávok. **Uložila 5 opatrení** týkajúcich sa prijímania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do školy v súlade s právnymi predpismi a správneho používania názvu školy na úradnej pečiatke a listinách vydaných školou. V **2** školách uložila **záväzný pokyn** na preradenie žiakov 1. ročníka do vyššieho ročníka, keďže títo už 1. ročník úspešne absolvovali. Poslala **1 upozornenie zriaďovateľovi** týkajúce sa prijatia žiaka bez mentálneho postihnutia do špeciálnej základnej školy.

Stav odstránenia zistených nedostatkov bude kontrolovať Štátna školská inšpekcia následnými inšpekciami.

Odporúčania a podnety

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky – sekcii regionálneho školstva

§ riešiť legislatívne dlhodobo pretrvávajúci nepriaznivý stav v oblasti záškoláctva v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR (Policajným zborom SR)

Metodicko-pedagogickému centru

§ organizovať vzdelávanie pre učiteľov špeciálnych základných škôl v oblasti využitia IKT, didaktickej techniky a inovatívnych metód a foriem vo výchovno-vzdelávacom procese

§ organizovať pre pedagógov špeciálnych škôl metodické podujatia, burzy, workshopy a pod. s možnosťou výmeny prezentácií zhotovených k jednotlivým predmetom a učebným témam

Pedagogickým fakultám:

§ pričleniť k štúdiu špeciálnej pedagogiky 1 aprobačný predmet

Zriaďovateľom špeciálnych základných škôl – krajským školským úradom

§ spolupracovať s Ústavom informácií a prognóz školstva v otázke evidovania názvov škôl v súlade s vydanými zriaďovacími listinami

§ poskytovať vo väčšom rozsahu poradenskú činnosť riaditeľom škôl a školských zariadení

§ venovať pozornosť potrebnej rekonštrukcii školských objektov za účelom skvalitňovania podmienok výchovy a vzdelávania

§ zabezpečovať vhodné priestory a materiálno-technické zabezpečenie špeciálnych škôl týkajúce sa vybavenia škôl aktuálnou didaktickou technikou a kompenzačnými pomôckami pre žiakov s viacnásobným postihnutím

§ vytvoriť podmienky na aktiváciu webovej stránky v každej špeciálnej škole, ktorá by slúžila na jej prezentáciu

Riaditeľom špeciálnych základných škôl

§ zamerať sa v rámci kontrolnej činnosti na:

- zisťovanie úrovne rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese
- využívanie didaktickej techniky, zadávanie úloh vyžadujúcich využitie IKT, používanie existujúcich počítačových učební k práci súvisiacej s IKT
- informovanie žiakov na začiatku vyučovacej hodiny o cieľoch vyučovacej hodiny
- diferencovanie úloh a činností vzhľadom na rozdielne vzdelávacie potreby žiakov
- rozvíjanie samostatnosti žiakov pri prezentovaní vlastných názorov
- rozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese
- využívanie klasifikácie pri hodnotení žiakov

§ realizovať hodiny pracovného vyučovania v odbornej učebni.